

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta

Kokous 2/2024

Aika keskiviikko 6.3.2024 klo 12.00-13.10

Paikka Teams-kokous

Läsnä:

Jäsen

Siikavirta Jaska, pj. (x)	STM
Kokko Sari, vpj. (x)	Vammaisfoorumi
Huhtala Peppiina (x)	EK
Keyriläinen Marianne (x)	TEM
-	OM
Lithén Carola (x)	Vammaisfoorumi
Maijala Juha-Pekka (-)	YM
Mäki Anne (x)	Vammaisfoorumi
Nummelin Ida (-)	SAK, STTK, Akava
Paasonen Sanna (x)	Vammaisfoorumi
Sariola Jukka (x)	Vammaisfoorumi
Schröder Tinja (x)	UM
Suomi Juha-Pekka (x)	OKM
Turtiainen Petri (x)	Vammaisfoorumi
Viemerö Jaana (x)	Hyvil
Välimaa Mika (x)	Vammaisfoorumi
Åkermarck Mikael (x)	LVM
Heikkonen Merja (x)	VANE/STM
Hoffrén Tea (x)	VANE/STM
Juurioksa Katariina (-)	STM
Pihlajamäki Päivi (x)	STM

Henkilökohtainen varajäsen

Linna Johanna (-)	EK
Haavisto-Vuori Päivi (x)	TEM
Nordman Marica (x)	OM
Metsävainio Katja (x)	Vammaisfoorumi
Kilpelä Niina (x)	YM
Jääskeläinen Marko (x)	Vammaisfoorumi
Sahamies Miika (-)	SAK, STTK, Akava
Kilpeläinen Viivi (-)	Vammaisfoorumi
Huusko Anne (-)	Vammaisfoorumi
Kokko Anna (-)	UM
Räty Kaisa (x)	OKM
Vuori-Karvia Johanna (-)	Vammaisfoorumi
Vogt Ellen (-)	Hyvil
Jaakkola Kata (-)	Vammaisfoorumi
Uusitalo Eveliina (-)	LVM

Pysyvät asiantuntijat

Ahola Sanna (x)	Ihmisoikeuskeskus
Niittyvuopio-J. Leena (-)	Saamelaiskäräjät
Katsui Hisayo (x)	Helsingin yliopisto
Lindqvist Gunilla ()	Ahvenanmaan maakuntahallitus
Malmund-Laakso Kirsi-Maria (-)	STM
Mölläri Markku (x)	VM
Kangas-Aramo M. (x)	THL
Sirén Krista (x)	SM
Salenius Maria (x)	Kuntaliitto

Käsitellyt asiat

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja todettiin läsnäolijat. Sisäministeriö ja Saamelaiskäräjät olivat ilmoittaneet pysyvän asiantuntijan vaihdoksesta. Sisäministeriön edustajana toimii jatkossa Krista Sirén ja Saamelaiskäräjien edustajana Leena Niittyvuopio-Jämsä.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin muutoksitta.

3. Edellisten kokousten pöytäkirjat

Edellisten kokousten, 5/2023 ja sähköpostikokous 1/2024 pöytäkirjat oli hyväksytty jo aiemmin sähköpostimenettelyllä.

Päätös: Merkittiin edellisten kokousten pöytäkirjat tiedoksi.

4. Ministeriöiden ja sidosryhmien kuulumiset

Pääsihteeri oli pyytänyt etukäteen ministeriöiltä ja sidosryhmiltä listausta ajankohtaisista asioista, joista oli laadittu yhteenveto (liite 1).

Käydyssä keskustelussa nostettiin esiin, ettei ympäristöministeriöllä ollut tässä vaiheessa raportoitavaa. YM:ssä toimi kuitenkin esteettömyystyöryhmä vuoden vaihteessa 2022-23 ja ryhmä jätti raportin toimenpide-ehdotuksineen keväällä 2023. Haluttiin tietää, mitä ehdotuksille on tapahtunut vai onko mitään. YM:n edustaja totesi, että vaikka hallitusohjelmakirjauksissa ei ole kovin konkreettisia kirjauksia esteettömyyden edistämiseksi, eikä esteettömyysasetusta olla uudistamassa, on silti menossa rakennetun ympäristön esteettömyyteen liittyviä lainsäädäntöhankkeita. Esimerkiksi alueiden käytön lakikokonaisuus, joka pitää sisällään kaavoituskysymyksiä. Toinen lainsäädäntöhanke on yleisten alueiden, erityisesti katualueiden laatuvaatimuksia käsittelevä hanke, jossa myös esteettömyys nousee esiin. Uudistuksia tehdään maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen lausuntokierrokseen pohjautuen ja lausuntokierroksella esteettömyyteen otettiin tuolloin kantaa.

Kuntaliiton osalta tiedusteltiin sen järjestämästä yhdenvertaisuuskoulutuksesta, miten koulutukseen osallistuneet 11 kuntaa oli valittu ja mikä on ollut kouluttajien tausta, erityisesti esteettömyyskysymyksissä.

Kuntaliiton edustaja kertoi, että hankkeeseen on ollut avoin haku ja kaikki halukkaat kunnat pääsivät mukaan. Hankkeessa on järjestetty vasta yksi kahden päivän mittainen koulutus, jossa keskityttiin yleisesti yhdenvertaisuustyöhön. Toinen

koulutuksen osa keskittyy yhdenvertaisuussuunnitteluun ja esteettömyyskysymyksiin ei ole vielä edetty. Tähän kouluttajia ei ole vielä rekrytoitu ja hankkeesta vastaa projektipäällikkö Meija Tuominen. Kuntaliitto ottaa mielellään vastaan vinkkejä asiantuntijoista tähän osioon.

Sisäministeriö oli ilmoittanut myös, ettei uusia kuulumisia ole. Vammaisfoorumi on kuitenkin ollut yhteydessä SM:ään pelastautumiseen ja kriisivarautumiseen liittyvissä kysymyksissä ja pyytänyt yhteistyötä. Tiedusteltiin, onko asialle tapahtumassa jotain. SM:n edustaja lupasi välittää viestin eteenpäin.

Lopuksi Hyvil'in edustaja kertoi, että heille on valittu uusi toimitusjohtaja, Minna Korkiakoski- Västi. Hyvil ylläpitää yhteistyössä THL:n kanssa verkostoituvat vammaispalvelut -verkostoa. Hyvilissä on lisäksi vammaispalvelujen asiantuntijaryhmä.

Päätös: VANE kävi keskustelun ajankohtaisista vireillä olevista asioista ja merkitsi yhteenvedon tiedoksi.

5. Toimintaohjelman tilannekatsaus

Pääsihteeri esitteli toimintaohjelman valmistelun tämän hetkisen tilanteen ja tulevat vaiheet. Toimintaohjelmatyön tilannekuvat ovat valmistuneet ja VANE järjesti 15.2.2024 kuulemistilaisuuden vammaisjärjestöille ja muille sidosryhmille tilannekuvaluonnoksesta ja sen perusteella laadittavista tavoitteista sekä toimenpiteistä. Kuulemisen jälkeen luonnoksesta annettiin 22 kirjallista lausuntoa, joista on koottu yhteenveto liitettäväksi toimintaohjelmaan.

Ministeriökohtaiset neuvottelut käynnistyvät 14.3.2024 ja taustatyöryhmä kokoontuu ensimmäisen kerran 13.3.2024. Ministeriöiden lisäksi käydään neuvottelu Kelan kanssa. Neuvottelut ajoittuvat aikavälille 14.3.-15.5.2024, aivan kaikkia neuvotteluaikoja ei ole saatu varmistettua, mutta aikataulu vahvistetaan lähipäivinä. Tavoitteena on, että järjestöjen ja sidosryhmien toinen kuuleminen voitaisiin pitää vielä kesäkuussa. Hyväksymisprosessi käynnistyisi lomien jälkeen ja toimintaohjelman valmistuminen ajoittuisi syys-lokakuuhun.

Puheenjohtaja totesi, että vielä ennen neuvotteluja VANE on yhteydessä kuhunkin ministeriöön neuvottelujen kulusta ja esittää myös muutamia kysymyksiä, joiden avulla neuvotteluun voi valmistautua. Kysymyksenasettelu on kaksijakoinen. Ensinnäkin on syytä pohtia, miten hyvin nyt vireillä olevilla hallitusohjelmaan perustuvilla toimilla voidaan edistää YK:n vammaisyleissopimuksen tavoitteita sekä vastata tilannekuvin tunnistettuihin tarpeisiin, ottaen huomioon Helsingin yliopiston tutkimuksessa ja kuulemisissa esiin nousseet kysymykset. Toisaalta tavoitteena on pohtia, voidaanko muodostaa virkakäsitystä siitä, miten edistää vammaisyleissopimuksen tavoitteita pitkäjänteisesti ja esimerkiksi käynnistää jo tällä hallituskaudella pohjatyötä tai tehdä ehdotuksia pohjatyön käynnistämiseksi.

Järjestöjen edustajien toivotaan myös tekevän omia painotuksiaan ja nostojaan kunkin ministeriön hallinnonalan osalta.

Tarkoituksena ei ole, että neuvotteluissa lyötäisiin ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet jo täysin lukkoon, vaan neuvotteluissa käsitellään teemoja ja aihekokonaisuuksia, joiden pohjalta tavoitteet ja toimenpiteet muotoillaan.

Puheenjohtaja muistutti kuitenkin siitä, että tällä kertaa käymme edellisistä kierroksista poiketen vain yhden neuvottelukierroksen. Tästäkin johtuen on kaikkien osapuolten valmistautuminen neuvotteluihin ja sitoutuminen prosessin edistymiseen tärkeää.

Päätös: VANE merkitsi kuullun tiedoksi.

6. VANEn edustajat työryhmissä ja työryhmäkuulumiset

- Liikuntatieteellisen Seuran soveltavan liikunnan tutkimus- ja kehittämistyöryhmä/Sari Kokko: työryhmä oli kokoontunut samana päivänä VANEn kokouksen kanssa. Kokouksessa oli esillä Suomi Liikkeelle -ohjelma, joka perustuu hallitusohjelmaan. Ohjelma pitää sisällään 16 toimenpidekokonaisuutta ja 35 toimenpidettä. Tavoitteena on saada ohjelmaan sisällytettyä myös soveltavan liikunnan näkökulma. Kokouksessa hyväksyttiin myös toimikauden toimintasuunnitelma. Työryhmän seuraava kokous pidetään toukokuussa.
- Oikeusministeriö/Mika Välimaa: Syrjinnän seurantaryhmä ei ole kokoontunut, eikä tietoa seuraavasta kokouksesta.
- Selkokielen neuvottelukunnan kokous 7.2.2024/Merja Heikkonen: pääsihteeri oli estynyt osallistumasta kokoukseen, esityslistalla oli mm. tekoäly selkokielistäjänä, TACCU – Tampere Accessibility Unitin ja saavutettavuuden koulutuksen esittely ja Selkokielen asiantuntijan osaamiskriteerit

Päätös: VANE merkitsi tiedoksi työryhmäkuulumiset.

7. Ajankohtaiset kansainvälisen vammaispolitiikan asiat

YK:

Tinja Schröder esitteli ajankohtaiset YK:n vammaisyleissopimuksen osapuolikokouksen (COSP) ja määräaikaisraportoinnin asiat. Ensi kesän osapuolikokous pidetään New Yorkissa 11.-13.6.2024 ja teemat on toimitettu VANEn jäsenille jo aiemmin. Lähipäivinä lähtee nimeämispyyntö Suomen valtuuskunnan nimeämiseksi, määräpäivä on 26.3.2024. Aikaisemman käytännön mukaisesti UM myöntää tukea yhden kansalaisjärjestöedustajan ja mahdollisesti

hänen avustajansa matkakuluihin. Määräaikaisraportoinnin lisäkysymyksistä ei tällä hetkellä uutta tiedotettavaa, vastausta valmistellaan ja se annetaan määräaikaan 15.4.2024 mennessä.

Keskustelussa kysyttiin, onko Suomesta lähdössä puhujia kokouksen tapahtumiin ja milloin Suomen vastaus lisäkysymyksiin julkistetaan. UM kertoi, että tällä hetkellä ei puhujista ole tietoa, mutta aiemmin Suomi on ollut aktiivinen monissa sivutapahtumissa ja Suomen vastauksen julkistus pyritään tekemään heti vastauksen määräajan umpeuduttua.

Tea Hoffren esitteli EU:n ja pohjoismaisen vammaispolitiikan ajankohtaiset kuulumiset (diat liitteessä 2).

EU:n vammaispolitiikka:

EU:n komission yhteydessä toimii EU:n vammaisfoorumi, jonka tehtävänä on tukea EU:n vammaisstrategian toimeenpanoa ja mahdollistaa myös kansallisten strategioiden toimeenpano sekä tiedonkulku/kokemusten vaihto jäsenmaiden ja sidosryhmien välillä. Kaikista jäsenmaista edustajina ovat focal pointien eli yhteystahojen edustajat, Suomesta Tea Hoffrén ja Tinja Schröder.

Ajankohtainen asia on edelleen vammaiskortti ja pysäköintilupa-asia, jota käsiteltiin laajemmin edellisessä kokouksessa. Direktiivin valmistelussa on edetty ja on saavutettu sopu direktiivin sisällöstä, trilogit on saatu päätökseen. Kun virallinen direktiiviteksti julkaistaan EU:n virallisessa lehdessä, siitä 20 vuorokauden jälkeen direktiivi tulee voimaan. Jäsenmailla on tämän jälkeen 30 kuukautta aikaa saada lainsäädäntö voimaan. 42 kuukauden kuluttua direktiivi tulee toimeenpantavaksi. Direktiivin sisältö on monilta osin Suomen tavoitteiden mukainen, mm. sosiaaliturva ja -palvelut ovat soveltamisalan ulkopuolella. Tietoa siitä, mitä direktiivi tarkoittaa Suomen nykyiselle järjestelmälle jaetaan myöhemmin, kun mm. direktiivin lopullinen teksti valmistuu ja hyväksytään.

Lokakuulla on annettu myös toinen itsenäinen direktiivi, jolla täydennetään em. direktiiviä. Tämä direktiivi koskee EU-maissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisia.

Direktiivin täytäntöönpanon myötä vammaiskortista tulee jatkossa vammaiselle henkilölle maksuton. Pysäköintiluvasta voi periä edelleen tuottamisesta aiheutuvia kuluja.

Eurostat on julkaissut vammaisuuteen liittyvistä tietoaineistoista kootun sivuston. Sivustoa pääsee tarkastelemaan [tästä linkistä](#)

Pohjoismainen vammaisalan yhteistyö:

Pohjoismainen vammaisalan yhteistyöneuvosto toimii Pohjoismaisen ministerineuvoston alaisuudessa. Pohjoismainen hyvinvointikeskus NVC koordinoi neuvoston toimintaa. Kustakin jäsenmaasta on neuvostossa kaksi edustajaa, järjestöedustaja ja viranomaisedustaja, lisäksi Ahvenanmaalta on omat edustajansa. Seuraava kokous pidetään Tukholmassa huhtikuun puolivälissä, aiheena YK:n

vammaisyleissopimuksen seuranta. NVC:llä on valmisteilla projektihakemus, jossa projektin tarkoituksena olisi vahvistaa yhteistyötä ja koordinaatiota, mitä tehdään YK:n vammaisyleissopimuksen toimeenpanon osalta eri Pohjoismaissa. Jo hakemusvaiheessa järjestetään työpajoja, joihin VANEnkin jäsenet tulevat saamaan kutsuja. Pohjoismaisen ministerineuvoston puheenjohtajuus siirtyy ensi vuonna Suomeen ja myös vammaisalan neuvoston puheenjohtajuus on silloin Suomessa. Puheenjohtajuusvuoden suunnittelu on käynnistynyt. Pohjoismaisena yhteistyönä ollaan järjestämässä myös osapuolikokoukseen yhteistä sivutapahtumaa, jonka teemana on häiriötilanteisiin varautuminen.

Keskustelussa todettiin, että tuoreen tiedon mukaan vammaiskortin rinnakkaisdirektiivistä on päästy alustavasti sopimukseen.

Päätös: VANE kävi keskustelun kansainvälisistä ajankohtaisista asioista ja merkitsi kuullut esittelyt tiedoksi.

8. Lausunnot, kuulemiset

Edellisen kokouksen jälkeen annetut lausunnot

- Liikenne- ja viestintäministeriö: Yleisradio Oy:n julkista tehtävää ja rahoitusta arvioivan parlamentaarisen työryhmän lausuntopyyntö (VN/23882/2023), määräaika 8.1.2024

Lausumatta jätetyt

- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (VN/18557/2023), määräaika 12.1.2024.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö: Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027 (VN/7050/2023), määräaika 26.1.2024
- Eduskunta/Liikenne- ja viestintävaliokunta: U 90/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi matkustajan oikeuksista multimodaalisten matkojen yhteydessä, <https://www.eduskunta.fi/pdf/U+90/2023?lang=fi>, asiantuntijakuuleminen 15.2.2024.
- Eduskunta/Liikenne- ja viestintävaliokunta: U 93/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta matkustajanoikeuksien tehokkaamman toimeenpanon edistämiseksi unionissa <https://www.eduskunta.fi/pdf/U+93/2023?lang=fi>, kirjallinen lausunto 15.2.2024.
- Oikeusministeriö: Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta, (VN/27452/2020), määräaika 16.2.2024

Päätös: VANE merkitsi tiedoksi annetun lausunnon ja lausumatta jätetyt kuulemiset ja lausunnot.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään touko-kesäkuussa 2024. Keskustelussa toivottiin, että ministeriöiden kuulumisia käytäisiin myös kokouksessa esiin, eikä vain kirjallisena koosteena. Puheenjohtaja totesi, että tätä voidaan harkita jatkossa tilannekohtaisesti kokouksen muun asiasisällön laajuuden perusteella.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.10

Puheenjohtaja

Jaska Siikavirta

Neuvotteleva virkamies

Merja Heikkonen